

Inspectie SZW sluit programma Zelfregulering Gezond en Veilig Werken af

Het Ministerie van SZW sloot op 27 september 2017 in de Broodfabriek in Rijswijk het programma Zelfregulering Gezond en Veilig Werken af met een netwerkbijeenkomst. Het programma werd eind 2014 in het leven geroepen en heeft sindsdien diverse ontwikkelingen in gang gezet. Met de netwerkbijeenkomst werden deze ontwikkelingen geëvalueerd. Tegelijk werd bekeken hoe hier vervolg aan kan worden gegeven.

Veilig en gezond werken dwing je niet primair af met regelgeving, maar in de eerste plaats door deze onderwerpen deel uit te laten maken van de bedrijfscultuur. Het programma Zelfregulering Gezond en Veilig Werken past enerzijds in de ambitie om de regeldruk te verminderen. De capaciteit van Inspectie SZW is niet toereikend om op basis van handhaving alléén naleving van de regelgeving af te dwingen. Het programma Zelfregulering Gezond en Veilig Werken heeft een gezamenlijke beweging van branches bedrijven en kennisinstututen in gang gezet. Goede praktijken zijn in kaart gebracht, innovatieve werkwijzen en instrumenten zijn ontwikkeld en kennis is gedeeld. De focus hiervan lag vooral op cultuur en gedrag: hoe bewerkstellig je dat veilig en gezond werken als vanzelf gebeurt?

De netwerkbijeenkomst betekende de afsluiting van het programma. Directeur-generaal Werken van het Ministerie van SZW, Gert-Jan Buitendijk, stond stil bij de verschillende resultaten die in het kader van het programma zijn behaald. Hij noemde de Governance Code en de Gedragscode Gezond en Veilig Magazijn bij naam,

maar gaf ook aan dat er nog veel meer initiatieven zijn genomen. Deze mogen echter geen papieren tijgers worden. Veilig en gezond werken verdient voortdurende aandacht en daarom zou de dag ook worden gebruikt om te bespreken hoe aan het programma voortzetting kan worden gegeven.

De bijeenkomst concentreerde zich rond de volgende thema's:

- **Cultuur en gedrag** - Hoe beïnvloed je gedrag van je medewerkers en creëer je een lerende cultuur?
- **Leren en opleiden** - Veilig en gezond werken begint bij de opleiding. Hoe werken bedrijven en onderwijs samen? Wat zijn nieuwe manieren van educatie op de werkvloer, die bijdragen aan gezond en veilig werken?
- **Gezond en veilig in de keten** - Veilig en gezond werken in de keten vraagt om onderlinge samenwerking tussen partijen. Hoe stimuleer je dat iedereen zijn verantwoordelijkheid neemt? Wat is de rol van de opdrachtgever?
- **Veranderende arbeidsmarkt** - De arbeidsmarkt is in beweging. Wat betekent dit voor gezond en veilig werken?
- **Beroepsziekten** - Wat vraagt het voorkomen van beroepsziekten van werkgevers en werknemers?
- **Goede praktijk zelfregulering** - Door ervaringen te delen kunnen bedrijven en branches van elkaar leren.

Tijdens het plenaire gedeelte sprak filosoof Ben Kuiken over het spanningsveld tussen regelgeving (handhaven) en zelfregulering. Kuiken is auteur van het boek *De regels* en stelde dat het samenleven plaatsvindt op basis van sociale afspraken (normen) en dat men wat betreft het vertrouwen in de naleving hiervan voor een groot deel vertrouwt op de sociale controle. Hij demonstreerde dit door een aanwezige zijn portemonnee (met daarin 50 euro en zijn pinpas en credit cards) te overhandigen met de vraag of zij de portemonnee na de lezing weer terug zou willen geven. "In deze situatie kan dat wel," vertelde hij, "omdat er een zaal vol mensen getuige van is: deze mevrouw zal niet snel met mijn portemonnee verdwijnen. Als ik nu naar buiten zou lopen en een toevallige voorbijganger hetzelfde zou vragen, is de kans dat ik mijn portemonnee terugkrijg aanzienlijk kleiner."

De oorsprong van het woord 'controle' is de Franse term 'contre role', waar eenvoudigweg een check mee werd bedoeld die moest waarborgen dat men nog steeds op de goede manier werkte. De term 'controle' wordt inmiddels veel uitgebreider opgevat, maar bij zelfregulering is enkel de 'controle' in de oorspronkelijke betekenis nodig. Het oorspronkelijke woord 'regel' werd gebruikt voor de latten waar boten mee werden gemaakt. Om deze boten te kunnen fabriceren, moesten de regels worden gebogen. In het Engels heb je

nog de uitdrukking 'to bend the rule'. Ook dat is van toepassing op zelfregulering, waarbij immers niet de regelgeving zelf leidend is, maar de toepassing ervan in de praktijk, kortom: het vakmanschap.

Een andere aansprekende metafoor was die van het werk van een schaatsdocent. Deze moet een evenwicht zien te vinden tussen iemand ondersteunen en iemand volledig laten leunen. Dat is in een notendop het beleid van Inspectie SZW: de dienst zal enkel op hoofdlijnen bijsturen, maar de markt zal zelf een cultuur moeten creëren (en handhaven) waarbij het veilig en gezond werken vanzelf spreekt.

Tijdens de netwerkbijeenkomst werden de instrumenten besproken waarmee dit kan worden bereikt, de wijze waarop in dit opzicht binnen de keten kan worden samengewerkt. Ook werden praktijkervaringen uitgewisseld, discussies gevoerd en mensen in het zonnetje gezet die met passie en kunde een bijdrage hebben geleverd aan een cultuur van gezond en veilig werken. Het programma Zelfregulering Gezond en Veilig Werken heeft een basis gelegd waar in de komende jaren op kan worden voortgegaan. ■

Dit artikel kunt u lezen op www.roofs.nl

Filosoof Ben Kuiken sprak over regelgeving en zelfregulering.